

Veckan är slut – nu är det dags att mysa

Berättelse

Om du bor i Sverige kommer du snart att höra ordet “fredagsmys”. Att mysa betyder att ha det skönt, lugnt och trevligt. Fredagsmys handlar om att koppla av hemma på fredagskvällen, ofta tillsammans med familjen eller med vänner. Tanken är enkel: arbetsveckan är slut, och nu ska man slappna av och ha det bra tillsammans.

Ett typiskt fredagsmys är att man sätter sig i soffan och tittar på tv eller en film. Maten ska vara enkel och god, så att ingen behöver stå länge i köket. Man äter gärna något man tycker om, och ofta finns det också chips och annat snacks på bordet. Det viktiga är inte att maten är fin, utan att stunden känns mysig och avkopplande.

En vanlig fredagsmys-rätt är tacos och annan så kallad tex-mex-mat. Tacos kommer från det mexikanska köket, men i Sverige har det blivit nära kopplat till fredagen. Företaget Santa Maria började marknadsföra tacoskal och kryddmixer i Sverige på 1990-talet, och tex-mex blev snabbt populärt. Enligt en undersökning som Santa Maria lät göra, med drygt tusen svarande, äter ungefär varannan svensk tex-mex just på fredagar. Eftersom undersökningen är beställd av ett företag bör man dock läsa siffran med viss försiktighet. På senare år har det också blivit vanligt med vegetariska och veganska varianter, till exempel tacos med halloumi, svarta bönor eller blomkål.

Ordet “fredagsmys” är ganska nytt. Det etablerades på 1990-talet och togs in i Svenska Akademiens ordlista, SAOL, under 2000-talet. Det sägs att ordet först dök upp i en tidningstext redan 1994, men den uppgiften är osäker och kommer i andra hand, så man ska inte säga det som ett säkert årtal. År 2009 gjorde snackstillverkaren OLW en stor reklamkampanj med en “Fredagsmys”-sång. Sången blev mycket känd och band ihop chips och snacks med fredagskvällen ännu mer.

Liknande traditioner finns även i grannländerna. I Norge är “tacofredag” vanlig, och i Finland är fredagspizza populärt. För många i Sverige är fredagsmyset en kär vana – ett litet sätt att fira att veckan är slut och att man får vila tillsammans med dem man tycker om.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
mysa	ha det skönt, lugnt och trevligt
koppla av	slappna av och vila
arbetsvecka	de dagar i veckan då man arbetar
typisk	sådan som är vanlig och igenkännlig
avkopplande	som gör att man slappnar av
tex-mex	mat med smaker från Mexiko och södra USA
marknadsföra	göra reklam för något för att sälja det

ORD	FÖRKLARING
undersökning	när man frågar många personer för att ta reda på något
etablera	göra något känt och vanligt
kampanj	en planerad satsning, ofta med reklam
vegansk	mat helt utan animaliska produkter
kär vana	en vana man tycker mycket om

Läsförståelsefrågor

1. Vad är huvudtanken med fredagsmys?
 1. Att arbeta klart alla uppgifter innan helgen.
 2. Att koppla av och ha det trevligt hemma när veckan är slut.
 3. Att laga så fin och svår mat som möjligt.
2. Varför ska maten på fredagsmyset helst vara enkel?
 1. För att enkel mat alltid är billigast.
 2. För att ingen ska behöva stå länge i köket utan kunna slappna av.
 3. För att man inte får äta snacks i Sverige.
3. Vad säger texten om siffran att ungefär varannan svensk äter tex-mex på fredagar?
 1. Det är en officiell siffra från staten.
 2. Den kommer från en undersökning beställd av ett företag och bör läsas med försiktighet.
 3. Ingen vet var siffran kommer ifrån.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Ordet "fredagsmys" är ganska nytt och kom på 1990-talet.
 2. Det är helt säkert att ordet först användes år 1994.
 3. OLW gjorde en känd reklamkampanj med en "Fredagsmys"-sång 2009.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. I Norge är "tacofredag" vanlig.
 2. Tacos kommer från det italienska köket.
 3. Det finns i dag vegetariska varianter av tacos.
6. Texten skriver "det sägs att ordet först dök upp ... 1994". Varför skriver texten "det sägs" i stället för att bara säga årtalet?
7. Varför kan man säga att ett företags reklam, som OLW:s sång, har påverkat fredagsmyset? Svara med stöd i texten.
8. Vad har fredagsmyset i Sverige gemensamt med traditionerna i Norge och Finland, enligt texten?

Diskussionsfrågor

- Finns det en dag i veckan som är extra avkopplande där du kommer ifrån? Hur firar man den?
- Texten berättar att reklam har påverkat vad många äter på fredagar. Hur mycket tror du att reklam styr vad vi äter? Ge exempel.
- Är det bra eller mindre bra att ha en fast "myskväll" i veckan? Tänk på både fördelar och nackdelar.

- **Skriv (5 meningar):** Beskriv hur en perfekt avkopplande kväll ser ut för dig. Vad äter du, vad gör du, och är du ensam eller tillsammans med andra?